

LAKIALOITE 59/2003 vp

Laki opintotukilain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa esitetään opintorahan korottamista noin 12 prosentilla vastaamaan nykyistä kustannustasoa.

PERUSTELUT

Vuonna 2003 opintorahan saajien määräksi arvioidaan 249 800, joista korkeakouluopiskelijoita 148 300 ja muita opiskelijoita 101 500. Tällä hetkellä opintorahan suuruus on koulutustasosta, iästä ja asumismuodosta riippuen 21,86—259,01 euroa kuukaudessa. Nykyisellään opintoraha ei vastaa elinkustannusten tasoa, eikä näin ollen mahdollista opiskelijoiden keskittymistä kokopäivätoimisesti päätehtäväänsä eli opiskeluun. Opintorahan taso on vuodesta 1995 jäänyt noin 12 prosenttia jälkeen yleisestä kustannusten noususta.

Opintorahan tason jälkeenyjääneisyys asettaa opiskelijat keskenään epätasa-arvoiseen asemaan, kun opiskelijan elintaso on aiempaa voimakkaammin riippuvainen vanhempien varallisuudesta, opiskelijan työnsaantimahdollisuuksista sekä opintopaikkakunnan hintatasosta. Opintorahan jälkeenyjääneisyys onkin tärkeimpiä syitä opiskeluaikojen pitkittymiseen, kun opiskelijoiden on käytävä ansiotyössä opiskelujensa ohessa. Lisäansioiden hakemiseen pakotetut opiskelijat myös vääristävät työmarkkinoi-

tamme. Erityisesti opiskelijoiden voimakas työllistyminen palvelualojen ammatteihin ravintola-, myymälä- ja kiinteistöhuoltoaloilla on polkenut alan palkkoja ja työehtoja ja siten vaarantanut alalla vakituisesti työskentelevien työllisyyden sekä elintason.

Hallitusohjelma ei anna selkeää vastausta siihen, miten hallitus aikoo toteuttaa opintotuen kokonaisuudistuksensa. Keväällä 2003 julkaisussa valtiosihteeri Raimo Sailaksen opintotukimallissa lähtökohtana oli opintotuen lainapainotteisuuden lisääminen, mikä selvästi vaarantaisi vallitsevan järjestelmän, jolla on taattu mahdollisimman monille tasa-arvoiset taloudelliset edellytykset opiskella.

Sosiaalisesti epätasa-arvoistavan luonteensa lisäksi ongelmana lainan osuuden kasvattamisessa on se, miten valmistuneet kykenevät laina- taakkaansa lyhentämään. Useilla julkisen sektorin matalapalkkaisilla aloilla pätevyysvaatimukset ja pätevyyden antavan koulutuksen kesto ovat samat kuin korkeamminkin palkatuilla aloilla. Eli opintojen pituus ja opintojen suoritta-

misen vaatima lainamäärä eivät ole suoraan verrannollisia tulevaan ansiotasoon. Jos pääosa opintotuesta on jatkossa lainaperusteista, motivaatio kouluttautua näille matalapalkka-aloille laskee entisestään.

Sen sijaan opintorahapainotteista tukijärjestelmää vahvistamalla taataan se, että useimmilla opiskelijoilla on tasa-arvoinen taloudellinen

mahdollisuus keskittyä kokopäiväisesti opiskeluun ja siten kartuttaa suomalaista tieto- ja taitopääomaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

opintotukilain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/1994) 11 §:n 1 ja 4 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 734/2001, seuraavasti:

11 §

Opintorahan määrä

Jollei 17—22 §:stä muuta johdu, opintorahan määrä kuukaudessa on:

1) vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle 43,32 euroa korkeakoulussa ja 24,48 euroa muussa oppilaitoksessa, kun opiskelija on alle 20-vuotias, sekä 118,68 euroa korkeakoulussa ja 71,58 euroa muussa oppilaitoksessa, kun opiskelija on täyttänyt 20 vuotta;

2) muualla kuin vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle 141,28 euroa korkeakoulussa ja 94,18 euroa muussa oppilaitoksessa, kun opiskelija on alle 18-vuotias; sekä

3) muualla kuin vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle korkeakoulussa 290,09 euroa ja muussa oppilaitoksessa 239,23 euroa, kun opiskelija on täyttänyt 18 vuotta tai avioliitossa taikka elatusvelvollinen.

Jos vanhempien tuloverolain (1535/1992) 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen yhteismäärä on enintään 13 800 euroa vuodessa, opintorahoja voidaan korottaa seuraavasti:

1) 43,32 euron opintorahaa enintään 65,93 eurolla;

2) 24,48 euron opintorahaa enintään 47,10 eurolla;

3) 118,68 euron opintorahaa enintään 141,28 eurolla;

4) 71,58 euron opintorahaa enintään 94,18 eurolla;

5) 141,28 euron opintorahaa enintään 141,28 eurolla; ja

6) 94,18 euron opintorahaa enintään 94,18 eurolla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 2003

Minna Sirnö /vas
Outi Ojala /vas
Mikko Kuoppa /vas
Annika Lapintie /vas
Matti Kauppila /vas
Veijo Puhjo /vas
Mikko Immonen /vas
Pentti Tiusanen /vas
Erkki Virtanen /vas
Kari Uotila /vas

Markus Mustajärvi /vas
Iivo Polvi /vas
Suvi-Anne Siimes /vas
Martti Korhonen /vas
Anne Huotari /vas
Esko-Juhani Tennilä /vas
Unto Valpas /vas
Jaakko Laakso /vas
Matti Kangas /vas